

Jussi Tervola

23.10.2018

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyyntö HE 96/2018 vp

Hallituksen esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä

Kiitän mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä.

Työttömyyteen ja kotoutumiseen liittyvä palvelujärjestelmä on monimutkainen erityisesti kieltä ja järjestelmää tuntemattomalle. Toimihenkilöhaastatteluihin pohjautuvissa tutkimuksissa on huomattu, että erityisesti maahanmuuttajilla on vaikeuksia ymmärtää TE-toimiston, Kelan ja kunnan eroja, mikä aiheuttaa paljon turhaa asiointia näiden kolmen viranomaisen kanssa. Esityksessä on painotettu viranomaisten monialaista yhteistyötä. Jotta yhteistyö toteutuisi varmemmin, maahanmuuttajien työttömyys- ja kotouttamispalvelut tulisi yhdistää entistä vahvemmin monialaisiin palvelupisteisiin, kuten hallitus on nyt esittänyt alle 30-vuotiaille suunnatun Ohjaamo-toiminnan osalta.

Hallituksen esityksessä on positiivisia muutoksia maahanmuuttajan alkukartoituksen järjestämiseen. Alkukartoitus esitetään tehtävän kahden kuukauden sijasta kahden viikon kuluessa asiakkuuden alkamisesta. Lyhyempi odotusaika vähentää viiveitä, jotka voivat haitata kotoutumista.

Alkukartoituksen järjestämiseen liittyvä pykälä on muotoilultaan hieman epäselvä, mutta tulkitsen sitä niin, että kartoituksen ensisijaista kohderyhmää laajennetaan koskemaan kaikkia kansainvälistä suojelua saaneita ja heidän perheenjäseniään riippumatta siitä, ovatko he ilmoittautuneet työttömäksi. Se olisi tarpeellinen laajennus, jolla saavutetaan aiemmin ulkopuolelle jääneitä kohderyhmiä, esimerkiksi lastaan kotona hoitavia äitejä. Kuten nyt on esitetty, tämä edellyttää, että maakunnilla olisi laajat tiedonsaantioikeudet pakolaistaustaisten kuntaanohjaamisesta. Maakunnalla tulisi olla oikeus myös tietoihin vastaanottokeskuksessa tehdyistä alkuterveystarkastuksista, jolloin turvapaikkaprosessin kautta tulleiden alkukartoitus helpottuisi.

Esityksessä palveluiden rahoitusta muutettaisiin vastaamaan uuden organisaation rakennetta. Lisäksi laskennallisesta erillisrahoituksesta siirrytään monin paikoin yleiskatteelliseen rahoitukseen. Niin kuin esityksen perusteluissa on mainittu, yleiskatteellisessa rahoituksessa on riski, että tiettyjen palvelujen laatu heikentyy. Näin voi olla esimerkiksi tulkinkäytön osalta. Siksi uuteen lakiin siirryttäessä asiakastyötä tekeviä työntekijöitä tulisi ohjeistaa käyttämään tulkkia aina asiakastilanteen niin vaatiessa, uudesta rahoitusmallista huolimatta.

Tutkimuspäällikkö Jussi Tervola

www.thl.fi